

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 291/06-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. decembra 2006 v senáte zloženom z predsedu Alexandra Bröstla a zo sudcov Jána Auxta a Jána Lubyho v konaní o sťažnosti I. M., Ď., zastúpenej advokátom JUDr. Š. B., Ž., ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 1030/97, za účasti Okresného súdu Žilina, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo I. M. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 1030/97 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Žilina p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 1030/97 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. I. M. p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 70 000 Sk (slovom sedemdesiattisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Žilina p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Okresný súd Žilina j e p o v i n n ý uhradiť I. M. trovy právneho zastúpenia v sume 5 788 Sk (slovom päťtisícsemstoosemdesiatosem slovenských korún) na účet jej právneho zástupcu JUDr. Š. B., Ž., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. II. ÚS 291/06 zo 14. septembra 2006 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť I. M. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 1030/97.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka podala 12. novembra 1997 okresnému súdu návrh, ktorým sa domáhala vypratania nehnuteľnosti a zdržania sa zásahov do jej vlastníctva.

Sťažovateľka uviedla, že ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu napriek opakovaným sťažnostiam (z 23. apríla 2001, zo 4. júna 2003 a z 19. januára 2004) adresovaným predsedovi okresného súdu nebolo konanie v jej právnej veci dosiaľ právoplatne skončené.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáhala, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy rozhodol, že postupom okresného súdu bolo porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a súčasne žiadala, aby jej ústavný súd priznal finančné zadost'učinenie v sume 400 000 Sk.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. 1 SprS 408/06 doručeným ústavnému súdu 13. novembra 2006, ku ktorému je pripojené vyjadrenie vo veci v súčasnosti konajúcej zákonnej sudkyne a chronológia dosiaľ uskutočnených úkonov.

Uvedené vyjadrenie okresného súdu ani pripojené prílohy neobsahujú vo vzťahu k napadnutému konaniu žiadne relevantné argumenty, na základe ktorých by bolo možné posúdiť námietku existencie zbytočných prietáhov v konaní z pohľadu okresného súdu.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Z obsahu sťažnosti a zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 4 C 1030/97 ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania:

- 12. novembra 1997 sťažovateľka podala okresnému súdu návrh, ktorým sa domáhala vypratania nehnuteľnosti a zdržania sa zásahov do jej vlastníctva,

- prípisom z 13. novembra 1997 okresný súd vyzval odporcov na vyjadrenie k návrhu,

- pojednávanie uskutočnené 15. januára 1998 okresný súd odročil na 4. február 1998 za účelom výsluchu účastníkov konania,

- pojednávanie uskutočnené 4. februára 1998 okresný súd odročil na 25. marec 1998 za účelom výsluchu účastníkov a ďalšieho doplnenia dokazovania potrebného pre rozhodnutie vo veci,

- prípisom z 27. februára 1998 okresný súd urgoval oznámenie požadovaných skutočností potrebných pre rozhodnutie vo veci u právnej zástupkyne sťažovateľky,

- na pojednávaní uskutočnenom 25. marca 1998 okresný súd vyhlásil rozsudok, ktorým návrh sťažovateľky v celom rozsahu zamietol (písomné vyhotovenie rozsudku bolo právnym zástupkyňiam účastníkov doručené 12. júna 1998 a 15. júna 1998),

- 26. júna 1998 bolo okresnému súdu doručené odvolanie proti prvostupňovému rozsudku,

- uznesením z 13. júla 1998 okresný súd vyzval sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie,

- po zaplatení súdneho poplatku bol 20. augusta 1998 spis spolu s odvolaním predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“),

- na pojednávaní uskutočnenom 25. novembra 1998 krajský súd uznesením sp. zn. 7 Co 1609/98 zrušil rozsudok okresného súdu a vec vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie (písomné vyhotovenie uznesenia bolo okresnému súdu doručené 21. mája 1999),

- prípisom z 24. mája 1999 okresný súd vyzval Okresný úrad, odbor katastrálny Ž., aby v lehote 30 dní predložil „... *pozemnoknižnú i platnú mapu*“ dotknutých pozemkov,

- 20. septembra 1999 bola predmetná právna vec pridelená na prerokovanie a rozhodnutie novej zákonnej sudkyňi,

- 8. novembra 2000 bola právna vec sťažovateľky s účinnosťou od 27. októbra 2000 opätovne pridelená na prerokovanie a rozhodnutie ďalšej zákonnej sudkyňi,

- prípisom z 12. októbra 2005 okresný súd vyzval sťažovateľku, aby v lehote 10 dní predložila návrhy na doplnenie dokazovania,

- v mesiaci jún 2006 okresný súd pripojil k spisu osvedčenie o dedičstve po medzičasom zomrelých odporcoch a následne prípisom z 12. júla 2006 vyzval ich právnych nástupcov, aby sa v lehote 10 dní vyjadrili k pôvodným návrhom,

- 4. septembra 2006 okresný súd nariadil pojednávanie na 20. október 2006, ktoré sa uskutočnilo s tým, že okresný súd nariadil na 20. november 2006 ohliadku na mieste samom.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov...“

Sťažovateľka zároveň namietala aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého „Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...“

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čo platí aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru, vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným

spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Predmetom konania vedeného okresným súdom je rozhodovanie o nároku sťažovateľky na vypratanie nehnuteľnosti a zdržania sa zásahov do vlastníctva. Tento typ konania patrí do štandardnej rozhodovacej agendy prvostupňových súdov, a preto nejde o právne zložitú vec. Ústavný súd vychádzajúc z doterajšieho priebehu napadnutého

konania nezistil ani žiadne skutočnosti, ktoré by svedčili o mimoriadnej faktickej zložitosti veci, na čo sa napokon neodvolával ani okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti.

2. Čo sa týka ďalšieho kritéria, použitím ktorého ústavný súd posudzoval existenciu zbytočných prietahov v napadnutom konaní (správanie sťažovateľky ako účastníčky súdneho konania), ústavný súd nezistil takú závažnú skutočnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na ťarchu sťažovateľky pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným prietahom.

3. Napokon ústavný súd z hľadiska existencie zbytočných prietahov hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní.

Priebeh preskúmaného konania bol podľa názoru ústavného súdu poznačený nesústredenosťou no najmä nečinnosťou okresného súdu. V počiatočnom štádiu konania síce okresný súd v pomerne krátkom čase od jeho začatia vo veci meritórne rozhodol, a to rozsudkom vyhláseným na pojednávaní uskutočnenom 25. marca 1998, ktorým návrh sťažovateľky zamietol, no tento rozsudok bol v odvolacom konaní uznesením krajského súdu sp. zn. 7 Co 1609/98 z 25. novembra 1998 zrušený a vec bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie okresnému súdu.

O nesústrednosti okresného súdu v konaní svedčí odôvodnenie zrušujúceho rozhodnutia krajského súdu, v ktorom sa okrem iného uvádza: „*Nakoľko okresný súd vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci a v dôsledku ktorého nevykonal vo veci ani potrebné dokazovanie, potrebné pre rozhodnutie, neostávalo odvolaciemu súdu, než jeho rozhodnutie zrušiť, vec mu vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 221 ods. 1a O. s. p.).*“

Ústavný súd zistil, že vyhodnocované konanie je poznačené aj rozsiahlou nečinnosťou okresného súdu. Od 24. mája 1999 (výzva okresného súdu adresovaná Okresnému úradu, odbor katastrálny Ž.) do 12. októbra 2005 (výzva okresného súdu sťažovateľke na predloženie návrhu na doplnenie dokazovania) okresný súd

bez relevantného dôvodu vo veci nekonal takmer 6 a pol roka. Túto nečinnosť v žiadnom prípade nie je možné ospravedlniť tým, že v uvedenom období bola vec opakovane pridelená na prerokovanie a rozhodnutie dvom novým zákonným sudkyňiam.

Ústavný súd hodnotiac doterajší priebeh konania napokon v súlade s predchádzajúcou judikatúrou konštatuje, že z ústavnoprávneho hľadiska je neprijateľné, aby právna neistota sťažovateľky v napadnutom konaní nebola odstránená ani po viac ako deviatich rokoch od jeho začatia (napr. m. m. IV. ÚS 160/03, IV. ÚS 260/04).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záver, že doterajším postupom, ale najmä nečinnosťou okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 1030/97, došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

IV.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľka domáhajúca sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie“.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil,

je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka žiadala aj o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 400 000 Sk z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen deklarovanie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia.

Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 4 C 1030/97, ktorá, ako už bolo uvedené, predstavuje viac ako 9 rokov, berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu, ako aj skutočnosť, že konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 70 000 Sk za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. Š. B. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2005, ktorá bola 16 381 Sk. Úhradu priznal za dva úkony

právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 2 730 Sk (za jeden úkon právnej služby) a 2 x 164 Sk režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Úhrada bola priznaná v celkovej sume 5 788 Sk. Ústavný súd vo zvyšnej časti návrhu týkajúceho sa trov konania nevyhovel.

Právne úkony „*porada s klientom a Vyjadrenie k vyjadreniu Okresného súdu*“ uvedené v špecifikácii trov právneho zastúpenia ústavný súd nevyhodnotil vzhľadom na ich obsah (absencia ústavnoprávneho aspektu) ako podania relevantné pre rozhodnutie vo veci samej, a preto odmenu za ne nepriznal.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. decembra 2006